

пит із практичних навичок.

Отже, вивчення процесу організації засвоєння знань із мікробіології, вірусології та імунології студентами медичних спеціальностей показує, що розвиток особистості, оновлення її світоглядних і ціннісних орієнтирів повною мірою зумовлюється різноманітністю чинників, які впливають на їх засвоєння. Головним результатом і центральною ланкою навчальної діяльності є засвоєння знань, умінь і навичок студентами. На продуктивності засвоєння знань позначаються навчальний матеріал, зацікавленість матеріалом, що вивчається, організаційно-педагогічний вплив на процес навчання, навчальне спілкування, здатність до навчальної діяльності й час, відведений на засвоєння знань студентами. Міцність засвоєння знань залежить від структурованості й систематизації сукупності засвоєних понять. Ефективному засвоєнню знань сприяють система понять, умінь і навичок, які втілюються в практику навчання різноманітними формами, методами і методичними прийомами. Процес здобуття й засвоєння знань довготривалий, цілеспрямований і поетапний. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні якісних показників засвоєння знань студентами медичних спеціальностей із мікробіології, вірусології й імунології.

Список використаної літератури

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация педагогического процесса / Ю. К. Бабанский, М. М. Пташник. – К.: Рад. школа, 1983. – 283 с.
2. Бабанский Ю. К. Избранные педагогические труды / Ю. К. Бабанский. – М.: Педагогика, 1989. – 560 с.
3. Ефективність формування практичних навичок та умінь майбутніх фахівців – важлива складова освітньої діяльності кафедри мікробіології, вірусології та імунології на сучасному етапі / Г. А. Лобань, І. М. Звягольська, В. П. Полянська [та ін.] // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2016 р. – Полтава, 2016. – С.129-130.
4. Звягольська І. М. Форми і методи навчання іноземних студентів в умовах модернізованого освітнього середовища кафедри мікробіології, вірусології та імунології / І. М. Звягольська, В. П. Полянська, Т. В. Дерев'яноко // Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи: збірник статей навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 листопада 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 33-36.
5. Зорина Л. Я. Дидактические основы формирования системы знаний старшеклассников / Л. Я. Зорина. – М.: Педагогика, 1978. – С.128.
6. Зуева М. В. Обучение учащихся применению знаний по химии / М. В. Зуева. – М.: Просвещение, 1987. – 144 с.
7. Міждисциплінарна інтеграція мікробіології, вірусології та імунології з попередніми і наступними навчальними дисциплінами / Н. О. Боброва, В. І. Федорченко, О. В. Ганчо [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 20-21.
8. Навчально-методичне та організаційне забезпечення освітнього процесу для англomовних студентів на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» / Федорченко В.І., Ганчо О.В., Боброва Н.О., Кириченко Т.С., Лобань Г.А. // Медична освіта. – 2018. – № 3 (79). – С. 74-77.
9. Практична мікробіологія / [Климнюк С. І., Ситник І.О., Творко М.С., Ширококов В. П.]. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 440 с.
10. Пидласый И. П. Продуктивная педагогика / И. П. Пидласый. – М.: Нар. образование, 2003. – 496 с.
11. СПИД – синдром приобретенного иммунодефицита / под ред. В.П. Ширококова. – К.: Здоров'я, 1988. – 232 с.
12. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу. – К., 2016. – С. 6 - 8.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТА ЯК СУЧАСНА СКЛАДОВА МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ

Старченко І.І., Филенко Б.М., Ройко Н.В., Прилуцький О.К., Проскурня С.А.

Українська медична стоматологічна академія

Удосконалення способів оцінювання студентів при викладанні патоморфології є запорукою підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Застосування тестових завдань із баз «Крок 1» покращить підготовку до складання відповідного ліцензійного іспиту і може бути використано для контролю засвоєння навчального матеріалу. Застосування тестів IFOM в Україні можливе лише після розв'язання низки нагальних проблем.

Ключові слова: контроль знань, оцінювання студента, тести, програма з дисципліни, удосконалення навчання.

Improving the assessment of students in teaching pathomorphology is the key to the training of highly qualified specialists. The application of test tasks from the Step 1 databases will improve preparation for passing the corresponding licensed exam and can be used to control the learning of educational material. The use of IFOM tests in Ukraine is possible only after solving a number of pressing problems.

Keywords: knowledge control, student grades, tests, discipline program, learning improvement.

Стрімкий розвиток медичної науки вимагає вдосконалення методів навчання здобувачів вищої медичної освіти (студентів), що пов'язано з постійним накопиченням нового матеріалу, а відповідно – збільшенням його обсягу, який необхідно засвоїти студенту [1]. Це вимагає впровадження змін у методичних підходах до підготовки майбутніх лікарів, а також об'єктивізації оцінювання кожного студента з урахуванням глибини засвоєння матеріалу, який вивчається. Оцінка, що ставиться студенту, є не лише показником його знань, вона також має значення мотиваційного елемента для академічної групи й окремого студента. Тому визначення рівня знань студента має ґрунтуватися не лише на точці зору викладача, а й обов'язково виражатися конкретним числом, яке вказує на відсоток правильно прийнятих рішень, дій або витраченого на це часу.

У сучасних умовах із метою оцінювання студента основну увагу все більше звертають на тестовий контроль знань на практичних заняттях, змістових контролях, семестровій підсумковій атестації, з використанням технічних

засобів і комп'ютерної техніки. Це також має велике значення у зв'язку з тим, що після вивчення основних фундаментальних медико-біологічних дисциплін студенти, які навчаються за спеціальностями «Медицина» і «Стоматологія», складають тестовий ліцензійний іспит «Крок 1. Загальна лікарська підготовка» і «Крок 1. Стоматологія» [2]. Крім того, студенти-медики складають також інтегрований іспит «The International Foundations of Medicine» (IFOM) [3]. Овною метою використання вже традиційних тестів «Крок 1» і впровадження нового іспиту є визначення відповідності рівня професійних знань і вмінь студентів до мінімально необхідного рівня, встановленого державними кваліфікаційними вимогами. Проте використання таких методів контролю має низку переваг, і недоліків.

Суть методу контролю знань за допомогою тестів полягає у використанні завдань, що мають еталони відповідей, один із яких є найбільш правильним, а 3-4 варіанти – дистрактори. Важлива умова – зрозумілість безпосередньо самого завдання і наявність однозначних відповідей. Таким критеріям відповідають тести з бази «Крок 1», які використовують викладачі кафедри патологічної анатомії на практичних заняттях, змістових і підсумкових модульних контролях.

Тематичне тестування, що має на меті перевірку рівня засвоєння матеріалу в межах теми, здійснюється викладачами після розбору теоретичного і практичного матеріалу під час кожної теми. Студенти отримують однакову кількість питань, що забезпечує об'єктивність тестового контролю, для визначення коефіцієнта засвоєння знань. Тести, у відповідях на які студенти допустили помилки, підлягають обов'язковому розбору з акцентуванням ключових слів. Постійно поновлюється підбірка тестових завдань українською, російською й англійською мовами з кожної теми відповідно до тематичного плану.

Тестові завдання для змістового контролю виконуються наприкінці змістового модуля і містять узагальнений матеріал з усіх тем, що вивчалися студентами у визначений період навчання. Підсумкове тестування відбувається після вивчення відповідного модуля: «Загальні патологічні процеси» і «Спеціальна патоморфологія». Використовуються різноманітні пакети контрольних завдань, які містять тестові задачі в різній комбінації зі збереженням відсоткового співвідношення завдань відповідно до вивчених тем.

Тестова форма контролю знань студента вирішує низку психолого-педагогічних завдань:

- 1) дозволяє об'єктивізувати оцінку якості знань і вмінь студента;
- 2) забезпечує цілеспрямоване засвоєння навчального матеріалу кожної теми в тісному зв'язку з матеріалом фундаментальних дисциплін при розв'язанні клінічних завдань;
- 3) узагальнює й унаочнює отриману студентом інформацію з предмета;
- 4) формує позитивну динаміку навчання студента;
- 5) матеріалізує мету навчання.

Наявність тестових завдань із кожної теми предмета дає змогу використовувати їх для семестрової підсумкової атестації за допомогою комп'ютерних програм, що забезпечує рівномірне використання тестів із модулів «Загальні патологічні процеси» і «Спеціальна патоморфологія».

Багаторічне використання тестів із бази «Крок 1» та їх постійне безперервне створення сприяло накопиченню завдань з усіх тем і розділів дисципліни. Також, ґрунтуючись на досвіді, можемо стверджувати, що вони забезпечують об'єктивну оцінку мінімального рівня знань студентів після складання відповідного ліцензійного іспиту.

Інша ситуація складається з нещодавно введеним інтегрованим іспитом IFOM, що, на думку провідних науковців, є досконалішим методом контролю знань у порівнянні з «Крок 1» [3]. Проте, незважаючи на широке застосування тестів IFOM за кордоном, уведення такого тестування в Україні пов'язане з низкою питань, які необхідно вирішити найближчим часом. Цей іспит включає тестові завдання з фундаментальних дисциплін, які вивчаються студентами на перших трьох курсах: анатомії, гістології, мікробіології, фармакології, патології та ін. Але тести для цього іспиту створюють згідно із закордонними програмами з відповідних дисциплін. Тому головною проблемою їх уведення стала невідповідність вітчизняних програм із «Патоморфологією» та «Патофізіологією» програми «General pathology», що є інтегрованою дисципліною, яка охоплює два окремі предмети відповідно до освітньо-професійної програми національної системи медичної освіти. Ця проблема породжує наступну – відсутність підручника, що висвітлює клініко-морфологічні питання патологічних процесів і хвороб.

Першу, ключову проблему, можна розв'язати двома шляхами: або створенням інтегрованої програми з дисципліни, або введенням нового предмета. На нашу думку, доцільно створити нову дисципліну «Клінічна патологія», яка б охоплювала вивчення клінічних і патоморфологічних проявів захворювання. Вивчаючи теми «Клінічної патології», студент мав би змогу засвоїти морфологічні зміни в органах, тканинах і клітинах; розуміючи зміну функцій, ототожнювати їх із клінічними проявами хвороби та її ускладненнями. Знання патоморфологічних змін дає можливість екстраполювати їх на результати функціональних та інструментальних методів дослідження. Саме це дасть можливість студенту в цілому зрозуміти захворювання і розв'язати тести IFOM, питання яких містить опис морфологічних змін при хворобах, ґрунтуючись на клінічних проявах, інструментальних і лабораторних методах дослідження (в тому числі й біопсії), або навпаки.

Вирішення питання відповідності програми з дисципліни дасть змогу розробити підручник, який висвітлюватиме питання з курсу «General pathology». Нещодавно виданий підручник «Основи патології за Робінсоном», перекладений з англійської мови, певною мірою розв'язує цю проблему.

Висновки. Удосконалення навчальних методик і способів оцінювання здобувачів вищої медичної освіти при викладанні патоморфології є запорукою підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Застосування тестових завдань із баз «Крок 1» не лише покращить підготовку до складання відповідного ліцензійного іспиту, а також може бути використане для контролю засвоєння навчального матеріалу, що є об'єктивним методом оцінки знань студента. Наближення рівня медичної освіти в Україні до світових стандартів вимагає введення тестового контролю IFOM. Проте застосування тестів IFOM в Україні можливе лише після розв'язання низки нагальних проблем.

Список використаної літератури

1. Методи оптимізації навчального процесу на кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом ВДНЗУ «УМСА» / Н. В. Ройко, І. І. Старченко, С. А. Проскурня [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної патологічної анатомії : матеріали наук.-практ. конф. – К., 2017. – С. 90-91.
2. Проскурня С. А. Методи покращення підготовки до ліцензійного іспиту «КРОК-1» як форма контролю знань студентів на кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом / С. А. Проскурня, Б. М. Филенко, Н. В. Ройко // Медична наука в практиці охорони здоров'я : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 2015. – С. 60-61.
3. Роль тестового контролю в інтеграції освітнього процесу на кафедрі патофізіології до європейського освітнього простору / [О. С. Акімов, А. В. Міщенко, А. А. Левков, В. О. Костенко] // Інтегративні механізми патологічних процесів: від експериментальних досліджень до клінічної практики : матеріали VII Пленуму наукового товариства патофізіологів та наук.-практ. конф., присв. 110-річчю з дня народження чл.-кор. АМН СРСР, професора М. Н. Зайка. – Полтава, 2018. – С. 134-135.

УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПІСЛЯДИПЛОМНУ МЕДИЧНУ ОСВІТУ НА КАФЕДРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-ОРТОДОНТІВ

Стасюк О.А., Виженко Є.Є., Курєдова В.Д., Сокологорська-Нікіна Ю.К.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено структуру дистанційного навчання як однієї з форм безперервної медичної освіти на післядипломному етапі. Перевагами визнано відкритий доступ до матеріалів навчальних курсів і можливість віддаленого контролю знань лікарів-курсантів і лікарів-інтернів.

Ключові слова: післядипломна медична освіта, дистанційна освіта, тьютор.

The authors describe the structure of distance study as a form of uninterrupted medical education in the postgraduate stage. They think that advantages are: the open access to the materials of primary courses and the possibility of remote control of knowledge of student-trainee and resident doctors.

Keywords: postgraduate medical education, distance learning, tutor.

Нині в умовах економічних відносин і жорсткої конкуренції на ринку праці особливе значення мають знання, навички і досвід. Фахівець ХХІ століття – це людина, яка вільно володіє сучасними інформаційними технологіями, постійно підвищує і вдосконалює свій професійний рівень. Саме тому неодмінною умовою успішної лікарської діяльності сьогодні є безперервний професійний розвиток лікаря.

Медична освіта складається з двох послідовних етапів: базового (додипломного) і післядипломної медичної освіти. Провідна мета післядипломної освіти – збереження на належному рівні, поглиблення і розширення знань і навичок лікарів. Здобуття нових знань і навичок, практично корисних і застосовуваних у роботі в епоху інформаційного суспільства, значно розширює можливості самореалізації й сприяє кар'єрному росту лікарів. Для післядипломної освіти характерні особливі відносини учасників освітнього процесу. Досить важливими стають високий ступінь відповідальності, сильна мотивація до вдосконалення своїх знань і вмінь.

Сучасна освітня програма на післядипломному етапі спрямована на покращення теоретичних і практичних навичок лікарів-інтернів, лікарів-курсантів, підвищення ступеня їхньої готовності до самостійної професійної діяльності, поглиблення знань з обраної спеціальності, обмін досвідом [4].

З поширенням у світі нових інформаційних і технічних засобів доставки навчального матеріалу, насамперед із появою Інтернету, у навчальних закладах склалися передумови появи і розвитку нового напрямку в освіті – дистанційного навчання, що ґрунтується на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях. Дистанційна освіта – це можливість навчатися й отримувати необхідні знання віддалено в будь-який зручний час.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 № 40 «Про затвердження положення про дистанційне навчання» система дистанційної освіти (СДН) стала частиною системи освіти України, з нормативно-правовою базою, організаційно оформленою структурою, кадровим, системотехнічним, матеріально-технічним і фінансовим забезпеченням, що реалізує дистанційне навчання на рівнях середньої, професійно-технічної, вищої й післядипломної освіти, а також самоосвіти. Положення про дистанційну освіту і концепція розвитку дистанційної освіти в Україні регулює права й обов'язки учасників навчального процесу. Використання сучасних інформаційно-освітніх технологій і дистанційного навчання відкриває нові можливості для безперервного навчання фахівців, їх перепідготовки і робить навчання доступнішим.

Піонером у використанні дистанційної форми навчання в Європі став Відкритий університет Великобританії, заснований у 1969 році, – навчальний заклад нового типу, світовий лідер у сфері дистанційної освіти. У 1996 році на семи його факультетах навчалися близько 215 тисяч осіб [5].

Чинна модель удосконалення післядипломної медичної освіти не здатна забезпечити безперервність процесу підготовки фахівців у стрімко мінливих умовах професійної діяльності лікарів, постійному оновленні світового досвіду з проблемних питань медицини [1; 2].

Останніми десятиліттями у світі спостерігається величезне зростання освітніх курсів і програм дистанційного навчання у вищій школі. Існує безліч причин для підвищеного інтересу до дистанційного навчання у сфері вищої освіти.

Так, сучасні програми дистанційної освіти дають можливість скоротити час навчання, забезпечують можливість залучення лікарів-інтернів, лікарів-курсантів, клінічних ординаторів із різних регіонів країни і різних місць з